

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGOT MA IS KÖTELEZI AZ ARANYBULLA!

Az arany pecséttel megerősített uralkodói kiváltságlevelek, az úgynevezett aranybullák között kiemelkedő hely illeti meg II. András király 1222-ben kibocsátott oklevelét. Létrejöttének körülményeiről alig lehet tudni valamit, szövegéből derül ki, hogy a királyt kormányzatával elégedetlenkedők kényszerítették a kibocsátására.

Eredetileg hét példányban állították ki, a király és a nádor példánya mellett kapott belőle a pápa, a templomosok, a johanniták, az esztergomi és a kalocsai káptalan. Ezek közül azonban egy sem maradt korunkra. Szövegét mégis ismerjük, mert azt I. Nagy Lajos király 1351-ben átírta és megerősítette, majd a későbbi királyok is rendre ezt erősítették meg, ezért ezt tekinthetjük a legrégebbi hiteles átiratnak. Ebből a Magyar Országos Levéltár több példánnyal is rendelkezik. Ugyanakkor két oklevélen is megmaradt II. András királynak az a kétoldalas aranypecsétje, amilyen az 1222-i Aranybullán függhetett. Így tehát nemcsak az Aranybulla szövegét is ismerjük, hanem II. András aranypecsétje is megvan. II. András 1231-ben több helyen megváltoztatva, megújította az 1222-es kiváltságlevelet. Eredetije ennek sincs meg, szövegét a pápai regisztrumkönyvek tartották fenn. Az első eredetiben is megmaradt törvényünk IV. Béla király és fiai 1267-ben kibocsátott, szintén a Magyar Országos Levéltárban őrzött oklevele, amely már más történelmi körülmények között született. A későbbiekben mégis az 1222-es törvény szövegét tekintették az első írott magyar „alkotmánynak”, elsősorban azért, mert az uralkodó és a kiváltságokkal rendelkező nemesség egyességét látták benne: a királyi hatalom korlátozását, a középkori értelemben vett szabadságjogok elismerését.

Az Aranybulla kiadását kikényszerítő előkelők legfontosabb szövetségesei, a későbbi nemesek, az ekkor még királyi szerviensként szereplő kis- és középbirtokosok jogaival foglalkozik a legtöbb cikkely. Széleskörű kiváltságaik (bírói, adómentességi, katonáskodási) a későbbiekben a nemesi jogok alapjává vált. A Fehérvárott Szent István napján (aug. 20.) előírt évenkénti panaszokat meghallgató gyűlés a későbbi országgyűlések előképe. Az aktuális gazdasági intézkedések mellett rendelkezései általános sérelmeket hivatottak orvosolni, eltítva például a nagyurakat a bírói ítéletek végrehajtásának megakadályozásától, védelembe véve az özvegyek jogait, megszüntetve a bírói ítélet nélküli letartóztatást. Több cikkely szabályozza a királyi méltóságviselők tevékenységét, meghatározva hatáskörüket, megtiltva nekik a hatalommal való visszaélést, korlátozva a tisztségek halmozását, szabályozva az idegenek tisztséghez jutását. A rendelkezéseket be nem tartó király ellenében a királyi tanács tagjai a hűtlenség vétke nélkül felléphetnek. Ezt az ellenállási jogot a középkorban nem alkalmazták és nem is hivatkoztak rá, végül 1687-ben a magyar országgyűlés lemondott róla. A magyar Aranybullát méltán emlegetik Európa első szabadságlevelei között, mint a társadalmi szerződések középkori előképét.

Az aranyból készült függőpecsét előlapján a trónon ülő király (II. András) látható jobb kezében liliomos jogart tart, a baljában országalmát, a tetején kereszttel. Koronás fejétől jobbra a nap, balra félhold látható csillaggal. A körirat: + ANDREAS D(e)I GR(aci)A VNG(ar)IE DALM(acie) CH(r)OAC(ie) RAME S(er)VIE GALIC(ie) LODOMERIE Q(ue) REX.

Az Alkotmánybíróság tagjai a nyilvános üléseken az Aranybulla pecsétjének másolatát viselik nyakukban.

<http://www.alkotmanybirosag.hu/alkotmanybirosag/az-alkotmanybirosagrol/aranybulla>

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG / [az alkotmánybíróságról](#) / aranybulla

Iratjel: Alkotmanybirosag-es-Aranybulla-20170108